

Matka udržateľnosti

Gro Harlem Brundtlandová – jej meno sa zapísalo do histórie ako symbol neúnavného boja za udržateľnosť, ktorej zasvätila celý život. Ako matka štyroch detí a lekárka bojovala nielen za právo na bezplatnú zdravotnú starostlivosť, právo na zdravé životné prostredie či kvalitné vzdelanie. Prečítajte si o jej inšpiratívnom živote a práci.

Gro Harlem sa narodila 20. apríla 1939 v nórskom Osle. Titul doktor-ky medicíny získala v roku 1963 na Univerzite v Osle a titul Master of Public Health na Harvardskej univerzite o dva roky neskôr. Počas štúdia na Harvarde sa začala formovať jej vízia postavenia medicíny v súvislosti s rozvojom spoločnosti a životným prostredím. Po návrate do Nórska pracovala desať rokov ako detská lekárka, vedec-ká pracovníčka a konzultantka ministerstva zdravotníctva. Je matkou 4 detí. Svoje nadšenie pre environment využívala v ďalších rokoch naplno. V roku 1974 sa stala ministerkou životného prostredia. Počas svojej päťročnej funkcie ministerky sa postarala o to, aby sa časť Handargerskej náhornej plošiny o rozlohe 3 422 km² stala národným parkom. Flexibilne zabránila environmentálnej katastrofe počas úniku ropy z ropnej plošiny v severnom mori v roku 1977.

„Ženská sila je impozantná sila.“

Prepísala históriu

V roku 1981 bola ako prvá a najmladšia žena v histórii zvolená za premiérku Nórska. Mnohí ju ako líderku vlády kritizovali za jej účasť, prejav, spôsob vedenia i šatník. Ona však využila túto príležitosť a stala sa obhajkyňou rovnosti a práv žien. Vyvíjala úsilie na podporu zastúpenia žien v politike a zároveň do svojho osemnásťčlenného kabinetu vymenovala osem žien. Presadila politiku, ktorá posilnila starostlivosť o deti v Nórsku a zaviedla Ministerstvo pre deti ako formálny vládny orgán.

Zaviedla pojem udržateľný rozvoj

Na poste predsedníčky OSN pre životné prostredie začala realizovať svoju víziu šírenia zdravia za hranice medicíny do sveta environmentu a ľudského rozvoja. V roku 1987 sa jej podarilo zaradiť „udržateľný rozvoj“ do celosvetovej agendy riešenia problémov prostredníctvom prelomovej správy Naša spoločná budúcnosť (Our Common Future), nazývanej aj Brundtlandovej report. Správa vyšla v Oxford University Press a zaoberá sa problémom ekonomického rozvoja v duchu udržateľnosti bez negatívnych dopadov na životné prostredie. V správe prvýkrát v histórii zadefinovala pojem udržateľný rozvoj. Agendu

pre udržateľný rozvoj prijalo v roku 2015 jednohlasne 193 krajín sveta. Cieľmi udržateľného rozvoja sú napríklad aj ukončenie chudoby a hladu, zabezpečenie kvalitného života a zdravia, poskytovanie kvalitného vzdelania, dostupnosť pitnej vody, čistej energie, ale aj dosiahnutie rodovej rovnosti a iné. Počas svojho života získala za svoj prínos viacero medzinárodných ocenení. Právom jej patrí označenie matka udržateľnosti. Brundtlandová vníma zdravie ako základné ľudské právo. Počas svojho dlhoročného pôsobenia varuje pred hrozbami, ktorými sú fajčenie, drogy, HIV a AIDS, vznik a šírenie chorôb, znečistenie a zanedbanie životného prostredia, klimatické zmeny a strata biodiverzity. Neustále presadzuje právo na kvalitný život a bezplatnú zdravotnú starostlivosť pre všetkých ľudí na celom svete.

„Udržateľný rozvoj je rozvoj, ktorý uspokojuje potreby súčasných generácií bez toho, aby ohrozil schopnosť budúcich generácií uspokojovať svoje vlastné potreby.“

Upozorňuje na detské sobáš

Na otázku, ktoré ciele v oblasti udržateľného rozvoja sú pre ňu obzvlášť dôležité, vyzdvihla problémy týkajúce sa všetkých obyvateľov našej planéty, a to klimatické zmeny, ochranu ľudského života a zdravia a odstránenie diskriminácie žien. Zároveň uviedla, že má pred sebou ešte jeden veľký

„Klimatická výzva ukazuje, ako sa musíme zmeniť. Rozvojové krajiny potrebujú viac podpory a príležitostí na rozvoj a využívanie čistej energie. Pretože ak bude súčasná situácia pokračovať, tak svet túto záťaž nezvládne.“

Všetko so všetkým súvisí

cieľ, ktorým je problematika detských sobášov a zrušenie detských manželstiev, pretože na túto problematiku sa na celosvetovej úrovni dlhodobo zabúda a sama ju považuje za porušovanie práv dievčat a žien, v ojedinelých prípadoch aj neplnoletých chlapcov.

Pomôcť môže každý

Podľa Brundtlandovej môže byť každý z nás vlastnou angažovanosťou súčasťou riešenia. Každý z nás môže byť súčasťou zmeny. „Veci sa hýbu správnym smerom“ poznamenala Gro v roku 2023 v rozhovore pre Seventeen goals Magazin na otázku, či je spokojná s vývojom sveta smerovaným k udržateľnosti. Zároveň dodala, že očakávala rýchlejší vývoj a pokrok, ale zachováva si optimizmus, lebo čoraz viac ľudí sa stáva uvedomelými a zodpovednými za stav prostredia, v ktorom žijú. Riešením problémov nie je ukazovanie prstom na to, ako zle to robia druhí, ale zapojenie sa a ukazovanie správnej cesty vlastným pozitívnym príkladom. Gro Harlem Brundtlandová nás vyzýva, aby sme sa stali súčasťou zmeny k lepšiemu aj my. Aby sme hľadali udržateľné riešenia a robili činnosti, ktoré sú prospešné pre nás, naše životné prostredie a našu budúcnosť. Inšpirujme sa jej odvahou postaviť sa problémom sveta tvárou v tvár.

„Cigareta je jediný spotrebný výrobok, ktorý pri správnom používaní zabíja svojho spotrebiteľa.“

„Bez zdravej populácie nemôže existovať skutočný rast. Neexistuje udržateľný rozvoj bez boja proti chorobám a podvýžive. Neexistuje medzinárodná bezpečnosť bez pomoci krajinám sužovaným krízou. Neexistuje nádej bez šírenia slobody, demokracie a ľudskej dôstojnosti, ak nebudeme považovať zdravie za základné ľudské právo,“ hovorí Gro Harlem.

Ing. Viera Múdra

Vyštudovaná environmentálna manažérka pracuje ako multiplikátorka udržateľnej mobility na Referáte mobility Trnavského samosprávneho kraja. Zároveň je autorkou 2 kníh, viacerých online kurzov a článkov v slovenských periodikách. Venuje sa vlastnému terénnemu výskumu ekosystémov, botanike, fytoterapii a klíčkovaniu. Preferuje ekologické prístupy, zdravý a udržateľný životný štýl a rastlinné stravovanie. www.klickovanie.eu
FB: Jedlá medicína IG: @jedla_medicina

